

LBRIS

We know
books

CRISTINA RUXANDRA TUDOR

**DEPARTE
PE VALE**

Roman

WWW.CORES.NET

CUPRINS

8	Prolog
11	Partea întâi. Anii tinereții
13	Capitolul 1
26	Capitolul 2
36	Capitolul 3
49	Capitolul 4
68	Capitolul 5
83	Capitolul 6
93	Capitolul 7
112	Capitolul 8
129	Capitolul 9
142	Capitolul 10
161	Capitolul 11
182	Capitolul 12
201	Partea a doua. Anii maturității
203	Capitolul 1
220	Capitolul 2

239	Capitolul 3
261	Capitolul 4
282	Capitolul 5
301	Capitolul 6
325	Capitolul 7
353	Capitolul 8
375	Capitolul 9
397	Capitolul 10
416	Capitolul 11
441	Partea a treia. Amurgul
443	Capitolul 1
467	Capitolul 2
500	Capitolul 3
521	Capitolul 4
547	Capitolul 5
567	Capitolul 6
588	Capitolul 7
610	Capitolul 8
628	Capitolul 9
655	Capitolul 10
680	Capitolul 11
692	Capitolul 12
714	Epilog

Capitolul 1

Azi, în dimineața de Florii, aerul călduț și proaspăt, de final de april, înveselește pe toată lumea și îi face pe oameni să iasă din case, cu mic, cu mare, după zilele reci și mohorâte ale iernii, ce tocmai a trecut. Doar un vânticel rece de primăvară, prăvălit de pe vârfurile Pietrei Mari, încă acoperite cu smocuri de zăpadă, deranjează din când în când articulațiile și încheieturile celor bătrâni.

Peste noapte satul s-a umplut de flori și de vegetație crudă, zambilele și narcisele împodobesc timid curțile oamenilor, în timp ce snopii de toporași, de viorele și de ciuboțica cucului s-au împrăștiat obraznice pe pajiștile de la Banloc și de la Dâmbul Morii. Pomii, îmbrăcați în danțele albe sau roze, împrăștie arome dulcege de flori fragede, semn că natura și-a repornit ciclul vieții după lungile luni de hibernare. Cântecul plin de armonie al mierloilor, în căutările lor amoroase și neliniștite, se revarsă din zăvoaie și din livezi deasupra acoperișurilor caselor și a turelelor celor 14 biserici ale micii localități așezate la hotarul imperiului.

Săcele, alcătuit din șapte sate alăturate, ale căror origini se pierd în veacurile istoriei, a fost și este loc de popas pentru mocanii¹ ce își conduc turmele de oi pe cărările transhumanței, având ca punct de plecare Carpații, apoi drumurile Valahiei, ajungând până hăt departe, tocmai pe plaiurile înșorite și bătute de vânturile uscate ale Dobrogei. Satele, văzute de sus, arată ca o înșiruire de pietricele colorate la poalele munților, în preajma naturii sălbatice și a pădurilor virgine. Râurile Timiș și Târlung străbat micile așezări străvechi, apele lor răcoresc malurile în zilele fierbinți de vară, dar pot deveni vijelioase primăvara, când zăpezile de pe munte se topesc cu repeziciune, sloiuri de gheață pornindu-se la vale amenințător. Dacă munții străjuiesc cele șapte sate: Baci, Satulung, Turchești, Cernatu, Târlungeni, Zizin și Purcăreni, reprezentând hotarul natural dintre imperiul chezaro-crăiesc² și noul regat al României, mai la nord se cască întinse câmpiile mănoase ale Țării Bârsei.

Bătrânii satului povestesc, cum că primii veniți pe aceste meleaguri au fost ciobanii valahi, urmași pesemne ai străbunilor lor, dacii. Ei și-au păstrat până azi obiceiurile și portul, nerespectând granițe, fiind mereu în contact cu frații lor de mai la sud. Apoi s-au așezat aici ceangăii, pribegii maghiari fugiți din calea autorităților și aciuiți în zonele montane ale Moldovei sau ale Țării Bârsei. Suflecându-și mânecile, ei s-au pornit de au cultivat pământul

¹ ciobani

² Imperiul Austro-Ungar

mănos, aflat la poalele muntelui, dar au adus cu ei și o pată de culoare în satele valahe, prin hainele viu colorate și dansurile lor săltărețe și pline de ritm. Ultimii sosiți sunt sași, care au adus cu ei civilizația și prosperitatea în locul ăsta mărginaș al imperiului, gospodăriile lor mari și frumoase fiind adevărate dovezi ale perseverenței și hărniciei lor. Nimeni însă nu zice nimic despre cartierul țigănesc, format din câteva cocioabe mizere în zona inundabilă a localității. Ei sunt de când lumea aici și numai probleme au creat, bombăne babele satului, în timp ce puradeii aproape dezbrăcați străbat înfrigurați ulița cea mare a satului Baciu.

Nea Haralambie însă nu face parte din niciuna dintre etniile săcelene, el se recomandă ca și *machidon*³ în cercurile negustorilor sau târgoveților cu care încheie afaceri. Neamurile lui au poposit relativ recent pe plaiurile bârsane, în urmă cu mai bine de 150 de ani. Comercianți din tată în fiu, străbunii lui originari din Balcani au ales calea pribegiei, părăsind în grabă prosperul Moscopole⁴, după distrugerile și prăduirile provocate orașului de către trupele turbate ale albanezilor, în căutările lor după comori și bogății. Familia lui Haralambie nu a mai așteptat cel de al doilea val de răzbunări și crime îndreptate asupra aromânilor, a gândit că e mai înțelept să plece din locul devenit peste noapte prea periculos pentru ei și, având deja

³ Aromâni

⁴ Localitate aflată în S-E Albaniei, în secolul XVII era un mare oraș din Balcani și centrul comercial și cultural al aromânilor, orașul a fost distrus în 1788 în întregime de către trupele albaneze.

numeroase legături comerciale în imperiul Habsburgic, a decis să-și deschidă prăvălii în zona muntoasă a Transilvaniei, aproape de Kronstadt, dar și de hotarele cu Valahia.

Așa se face că de aproape cinci generații, familia Costea își duce traiul în vecinătatea Brașovului, reușind în tot acest timp să-și croiască un drum prosper, departe de turcul lacom sau de albanezul violent. Nea Haralambie e mândru foc de prăvăliile lui mari și luminoase, cu dușumele curate și bine lustruite, cu vitrine mari în care sunt expuse stofe și bunuri aduse din îndepărtatul Leipzig, dar și mățăsuri cu modele sofisticate și condimente aromate de la Stambul. Pe rafturile croite din lemn de brad și ceruite cu multă grijă, praful nu se depune niciodată, iar pentru amalgamul său de mărfuri găsește întotdeauna cumpărători. Se pricepe să vândă aproape orice, dar cel mai bine dintre toate merge negoțul de licori, adăpostite în butoaie din lemn de dud sau de stejar, ascunse apoi cu grijă în răcoarea cramei sale. Nu duce lipsă de bani, iar asta se vede și după costumul lui de duminică de culoare închisă, croit din cea mai bună stofă englezească, după melonul din fetru asortat și după ceasul elvețian atârnat de un lanț gros din aur, prins de unul din buzunarele hainei sale.

Azi străbate ulița cea mare a satului cu pas apăsător, botinele noi și bastonul din lemn de abanos, în capătul căruia tronează o măciulie de argint, dau prezenței sale mai multă eleganță. Se apropie de 40 de ani, fiind încă un bărbat frumos, statura lui înaltă și subțire se face remarcată oriunde

își face apariția. Ochii cafenii cu gene alungite și închise la culoare, părul negru, numai inele, gura senzuală și frumos conturată au făcut multe muieri să suspine, pe vremea când era burlac, iar bărbia ușor voluntară dă un soi de asprime trăsăturilor feței lui, care însă îl face și mai fermecător pentru publicul feminin.

Dar pe Haralambie nu-l preocupă muierile, e așezat demult la casa lui, însurat de foarte tânăr cu o româncă, fată de mocan din satul Baci. A ales să se însoare cu Irina din multe motive, firea blândă și felul ei vrednic de a fi, învățată cu munca încă din primii ani ai vieții, au cântărit mult la decizia luată, în plus, zestrea primită de la bătrânul cioban nu era nici ea de lepădat. După 16 ani de conviețuire împreună, Haralambie nu regretă hotărârea lui, are o nevastă așa cum a visat, în plus e învățată să-și asculte bărbatul, nu-i iese din cuvânt și se uită la el ca la un soare. Un singur lucru îl supără în legătură cu acest mariaj, faptul că n-a reușit să aibă un băiat, șapte fete are în bătaură și pentru toate șapte a strâns din greu zestre, căci nu peste mult timp o să trebuiască să le mărite și să le vadă pe fiecare la casa lor. În primii ani ai vieții lor în comun Haralambie visa la băiatul lui pe care îl va lua de mic cu el în prăvăliile sale și-l va învăța toate tainele meseriei de negustor, căpătate și transmise din tată în fiu. La fiecare sarcină a Irinei a sperat că familia se va căpătui cu un fecior, dar de fiecare dată moașa îl anunța fericită:

– Nea Haralambie, să vă trăiască! Aveți o fată sănătoasă! îi ura ea sincer spre dezamăgirea împrecinatului.

În disperarea lui a apelat la soluții băbești, dar și la tincturi sofisticate, aduse cu greu de prin colțurile îndepărtate ale imperiului, totul fusese zadarnic, nimic nu a ajutat ca familia Costea să se mândrească cu un fiu. Așa că s-a consolat, le-a dat pe fiice la școală, cea mare dintre ele a moștenit inteligența lui, fiind deja elevă la liceul de fete din Brașov. Probabil că peste câțiva ani va fi prima fată Costea ce va absolvi o asemenea școală și va deține o diploma de bacalaureat. N-are de ce să-și mai facă sânge rău, bine că are 7 fete sănătoase și cuminiți.

Pașii îl îndreaptă spre biserica Sfântu Niculae, azi e slujba de Florii, iar Irina, femeie cu frica lui Dumnezeu, nu ratează niciun eveniment religios. Haralambie iuțește pasul, realizează că e târziu și e posibil ca preotul să-și fi început deja discursul, iar el urăște să nu fie punctual. Simte cum se încinge în costumul cel nou, fruntea îi devine ușor asudată, dar se grăbește spre biserică, când de pe partea cealaltă a drumului cineva strigă după el:

– Haralambie! Măi Haralambie, stai un pic! Am ceva important să-ți spui! țipă după el Iancu, un bărbat voinic și roșcovan, măcelar cu stare în Cernatu și prieten vechi al negustorului. Așa cum stă proțăpît în pragul prăvăliei, statura sa masivă are un aspect fioros. Șorțul alb e pătat de sângele mieilor sacrificați în dimineața asta, în plus bărbatul nu s-a dezlipit de cuțitul cu tăiș ascuțit pe care îl strânge zdravăn în pumnul lui puternic.

Haralambie se oprește din mers, se întoarce înapoi spre acesta ușor iritat, realizând că nu are cum să ajungă la timp

la slujbă, iar Irina se va amărî și-i va reproșa precis întârzierea la biserică.

Iancu traversează în fugă strada, are fața însufletită, este clar că are vești de comunicat, și nu orice fel de vești. Pare să nu sesizeze enervarea amicului său, îl apucă de braț în felul lui cordial și direct, vrea să-i împărtășească importanta știre chiar în mijlocul drumului:

– Omule, e musai să vorbim. Stai o țără, unde zorești așa? Sau mai bine hai la mine. E prea important ca să-ți povestesc în mijlocul drumului.

– Mă grăbesc, Iancule! N-am timp acu, rămâne pe altădată. Mă așteaptă Irina și fetele la biserică.

– E vorba de o afacere... și nu una oarecare!

Dar Haralambie nu pare interesat, arată mai degrabă iritat și c-ar vrea să o tulsească din loc cât mai rapid, așa că pe un ton destul de răstit îl repede, vrând să scurteze dialogul dintre ei:

– Ce afaceri, prietene! Azi e zi de sărbătoare. Îți spusei că mă grăbesc, doar știi și tu că popii Sandu nu-i place să intre cineva în mijlocul slujbei lui.

Dar Iancu nu pare descumpănit de dezinteresul arătat de amicul său, vestea e mult prea mare ca să-i pese de fleacurile și de motivele invocate cu acreală de Haralambie, fără să ia seamă la comentariile celui alt își continuă discursul pe același ton plin de dinamism:

– N-auzi măi, că-i ceva important? Am putea câștiga la bănet, cât n-am visat în viața noastră!... Cât să plecăm la

oraș și să ne mutăm în vilele de pe Livada Poștei sau să-ți trimiți fetele la pension în străinătate...

La auzul viselor lui Iancu, Haralambie se oprește locului, învârte în pumnul său măciulia de argint al bastonului, iar ochii săi frumoși scrutează ulița satului acoperită de colb, după care privirea coboară pe noile sale botine, care nu mai sunt atât de curate și lucitoare ca atunci când a părăsit casa, un strat subțire de praf le-a șters din luciul impecabil. Iritarea pare să dispară ca un fum nevrinos. Brusc devine interesat, doar banii i-au făcut cu ochiul din totdeauna lui Haralambie. Are negustoria în sânge, iar nasul fin de vulpoi în ale afacerilor, îi spune că într-adevăr s-ar putea să fie ceva foarte important.

Cunoaște povestea bunicului său, felul cum au prosperat el și familia lui în vremuri de război, vânzând din belșug spirt armatei române, ce se lupta cu turcii la sud de Dunăre, pe redutele de la Grivița și de la Plevna. Taică său, foarte tânăr și ajutor de prăvălie în anii aceia, însoțea carele încărcate cu prețiosul lichid, ce traversau Carpații cu direcția București. Spiritul era vândut pe bani buni pentru spitalele de campanie. Curgeau monedele de aur în buzunarele celor doi, iar cu paralele câștigate atât de ușor și de repede și-au ridicat o casă mândră în centrul urbei ardelene și două prăvălii au fost deschise în satele Baci și Turcheș.

Așa că Irina poate să mai aștepte, iar popa Sandu poate ține slujba și fără el, gândește Haralambie, în timp ce se întoarce spre Iancu și cu prietenie îl apucă de cot:

– Ce tot zici, Iancule acolo?! Despre ce afacere vorbești?

Fără să mai adauge o vorbă, cei doi prieteni se îndreaptă agale spre prăvălia măcelarului, unde Tincuța soția acestuia se pregătește să le facă repede o cafea la nisip, din aceea parfumată și fierbinte ca la Stambul. Servesc cafeaua în odăița mică și prost luminată din spatele măcelăriei, așezați pe scaune la o masă mică și îngustă. Ochii lui Haralambie urmăresc dărele de jeg de pe tăblia acesteia. El ține mult la curățenie, are angajate două fete ceangăi, renumite pentru perseverența lor în frecatul podelelor și în lustruitul vitrinelor. Un asemenea decor l-ar fi scârbit în mod obișnuit, dar azi nu-l deranjează nimic din toate astea, vrea doar să audă cât mai multe detalii despre planurile lui Iancu. Așa că acesta se lansează în lămuriri pe un ton persuasiv:

– Îl știi pe Nilă Mocanu din satul Turcheș? Țla de are multe oi și pleacă cu ele până-n Dobrogea! Haralambie dă nerăbdător din cap, așa că Iancu nu întârzie cu explicațiile: Ei bine, m-am întâlnit cu el acum două seri și mi-a povestit cum că-n Dobrogea sunt multe loturi de pământ scoase la vânzare. Lumea încă n-a aflat de ele, se pare că regiunea nu-i cunoscută nici în Regat. Se dau ieftin. Mă înțelegi?! E vorba de un chilipir! râde el, parcă înveselit de știrea senzațională pe care tocmai a împărtășit-o prietenului său. E mult soare și nici nu prea plouă în zonă, continuă acesta. Dar Nilă zice că pământul e negru, numai bun de agricultură. Satele sunt sărace, locuiesc mai mult turci și tătari.

Sunt și câteva cătune rătăcite bulgărești, iar mai nou se așază românii. Am auzit că s-ar fi aciuit și niscaiva nemți p-acolo. Sunt veniți de departe, dar hotărâți să facă treabă. Gândește-te, Haralambie! Am putea cumpăra câteva parcele, cât să ne apucăm serios de agricultură.

Văzând că prietenul său nu comentează nimic la marea veste, Iancu nu se dezumflă, dimpotrivă deșartă într-o clipă sacul plin de visuri ce i-au răvășit mintea în ultimele zile:

– Pentru început aş planta grâu și floarea soarelui, iar recoltele mele ar lua calea Brăilei. Parcă le și văd... Toate astea încărcate pe șleपुरi și vândute pe bani buni. Am deveni cu adevărat boieri, precum groful Beldy din Budila...

La auzul numelui Beldy, Haralambie tresare, căci adânc în inima lui tare mult mai admiră el această familie. Așezați de secole în zona Brașovului, bogați de nu se poate, proprietari de moșii întinse și conace cu coloane elegante, oamenii ăștia au adus cu ei o parte din rafinamentul și civilizația vieneză până-n locul ăsta îndepărtat de inima imperiului. Tânăr fiind, o urmărea cu coada ochiului pe fermecătoarea fată a contelui, atunci când trăsura ei elegantă străbătea grăbită ulițele satului. Nu neapărat frumusețea ei îi atrăgea privirile, poate erau fete mai drăguțe și mai cu vino-ncoa' decât dânsa în satele din zonă, dar și statura și făptura ei aveau ceva atât de nepământean, de rasat, rod al cizelării zecilor de generații trecute prin valurile istoriei. Bogăția, dar în special educația răzbăteau prin porii ei, iar acest lucru era valabil pentru toți membrii familiei Beldy.